

Klinik Opiyat Yoksunluk Ölçeği

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Klinik Opiyat Yoksunluk Ölçeği*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=24939>

Özet

Klinik Opiyat Yoksunluk Ölçeği (KÖYÖ), İngilizce orijinali olan **Clinical Opiate Withdrawal Scale (COWS)**'un Türkçe kültürüne **uyarlama** çalışmasıdır. Bu ölçek, opiyat bağımlılığı tedavisi gören hastalarda gözlemlenen akut **opiyat yoksunluk** belirtilerinin şiddetini nesnel ve standardize bir şekilde ölçmek amacıyla geliştirilmiştir. KÖYÖ, klinisyenlerin hastanın yoksunluk düzeyini hızlıca değerlendirmesini ve bu sayede farmakolojik müdahalenin zamanlamasını ve dozunu optimize etmesini sağlamaktadır. Uyarlama çalışması, ölçeğin Türkiye'deki klinik popülasyonlarda güvenilir ve geçerli bir araç olarak kullanılabilmesini göstermiştir.

Anahtar Kelimeler

Opiyat, Yoksunluk, COWS, **Psikometrik** Değerlendirme, Bağımlılık Tedavisi, Ölçek Uyarlama, Klinik Değerlendirme

Yazarlar

Altıntoprak, A. E., Evren, E. C., Aydemir, Ö., Eslek, A. Y., Can, Y., Mutlu, E., Coşkunol, H.

Amaç

Klinik Opiyat Yoksunluk Ölçeği'nin temel amacı, opiyat kullanımı bozukluğu tanısı almış bireylerin yoksunluk sendromu sürecindeki fiziksel ve psikolojik semptomlarının şiddetini nicel olarak belirlemektir. Bu standardize araç, klinisyenlere hastanın mevcut durumunu objektif kriterlere göre değerlendirme imkanı sunar.

Ölçek, özellikle detoksifikasyon (arındırma) tedavisi sırasında ilaç ihtiyacını ve semptomların ilerleyişini takip etmek için hayati öneme sahiptir. KÖYÖ puanları, tedavi protokollerinin kısıtlanmasına ve hastanın konforunun sağlanmasına doğrudan katkıda bulunur.

Yapı

KÖYÖ, opiyat yoksunluğunun hem subjektif hem de objektif göstergelerini kapsayan çok boyutlu bir yapıyı ölçmektedir. Ölçek, genellikle klinisyen tarafından gözlemlenen veya hastanın rapor ettiği spesifik fiziksel ve davranışsal belirtilere odaklanır.

Ölçülen temel yapılar arasında terleme, piloereksiyon (tüylerin diken diken olması), gözyaşı akıntısı, burun akıntısı, gastrointestinal rahatsızlıklar, titreme, anksiyete ve ajitasyon gibi yaygın yoksunluk semptomları bulunmaktadır. Bu yapı, opiyat reseptörlerinin ani agonist yokluğuna verdiği fizyolojik tepkileri yansıtmaktadır.

Geçerlik

Klinik Opiyat Yoksunluk Ölçeği (COWS) Türkçe Sürümünün Güvenilirliği ve Geçerliliği hakkında (Altıntoprak vd., 2015), ölçeğin **geçerlilik** analizleri gerçekleştirilmiştir. Orijinal ölçeğin klinik kullanımı ve yapısal tutarlılığı dikkate alınarak, Türkçe sürümünün de aynı klinik yapıyı ölçtüğü gösterilmiştir.

Geçerlik çalışmaları kapsamında genellikle yapı geçerliği ve ölçüt bağımlı geçerlik incelenir. Ölçeğin, diğer yerleşik yoksunluk ölçekleri (örneğin, Himmelsbach Ölçeği veya Clinical Institute Withdrawal Assessment for Alcohol - Revised (CIWA-Ar) gibi ilgili araçlarla) pozitif korelasyon göstererek yeterli ölçüt geçerliğine sahip olduğunu varsayılmaktadır.

Güvenirlik

Altıntoprak ve meslektaşları'nın 2015 tarihli uyarlama çalışması, ölçeğin yüksek iç tutarlılığına (internal consistency) sahip olduğunu ortaya koymuştur. Bu, ölçek maddelerinin aynı yapıyı tutarlı bir şekilde ölçtüğünü göstermektedir. **Güvenirlik** analizlerinde genellikle Cronbach's Alpha katsayısı yüksek bulunmuştur.

Ayrıca, ölçeğin uygulayıcılar arası güvenilirliği (inter-rater reliability) de klinik bir araç olarak önem taşımaktadır. Farklı klinisyenlerin aynı hastaya benzer puanlarla değerlendirilebilmesi, ölçeğin objektifliğini ve klinik ortamda tutarlı bir şekilde kullanılabileceğini teyit etmektedir.

Faktör Analizi

Orijinal COWS ölçeği genellikle tek faktörlü bir yapı olarak kabul edilirken, bazı araştırmalar fiziksel semptomlar ve subjektif/psikolojik semptomlar olarak iki alt faktörün varlığını önermiştir. Türkçeye uyarlama çalışmasında, ölçeğin yapısal geçerliğini incelemek üzere doğrulayıcı faktör analizi (DFA) veya açıcı faktör analizi (AFA) kullanılmıştır.

Bu analizler, Türkçe sürümünün, opiyat yoksunluğunun klinik belirtilerini tek bir genel şiddet puanı altında toplamak için uygun olduğunu ve orijinal ölçeğin faktör yapısını koruduğunu desteklemiştir. Bu sonuçlar, KÖYÖ'nün klinik uygulamada tek bir toplam puan üzerinden yorumlanabileceğini göstermektedir.

Araç

Test Type: Gözlemci Tarafından Değerlendirilen Klinik Derecelendirme Ölçeği (Uyarlama)

Format: Semptomların şiddetine göre derecelendirilen Likert Tipi Ölçek (Genellikle 0'dan 4'e veya 0'dan 5'e kadar puanlama)

Language Available: İngilizce (Orijinal), Türkçe (Uyarlama)

Population Group: Opiyat Kullanım Bozukluğu tanısı almış bireyler

Age Group: Ergenler ve Yetişkinler

Population Details: Opiyat detoksifikasyon tedavisi gören veya opiyat alımını azaltmış olan hastalar. Ölçek, akut yoksunluk dönemi takibi için tasarlanmıştır.

Test Methodology: Klinik ortamda, eğitimli bir sağlık profesyoneli (doktor veya hemşire) tarafından hastanın mevcut fiziksel belirtileri ve subjektif yaklaşımları gözlemlenerek veya sorgulanarak uygulanır. Uygulama süresi kısadır (genellikle 5 dakikadan az).

Anahtar Kelimeler

Opiyat Bağımlılığı, Detoksifikasyon, Semptom şiddeti, Klinik izlem, **Psikometrik Özellikler, Güvenirlilik, Geçerlilik, Uyarlama**

Yazarlar

Author ORCID Identifier: Belirtilmemiştir.

Affiliation Email addresses: Belirtilmemiştir.

Correspondence Address: Belirtilmemiştir.

İzinler, Ücret ve Test Yolu

Klinik Opiyat Yoksunluk Ölçeği (COWS) orijinal olarak kamu malı veya geniştir klinik kullanım için tasarlanmıştır bir araçtır. Türkçe adaptasyonunun klinik veya araştırma amaçlı kullanımı için gerekli izinlerin, ilgili makalenin yazarları veya yayıncısı ile iletişime geçilerek teyit edilmesi gerekmektedir.

Türkçe adaptasyon çalışması yayın yılı **2015**'tir. Ölçeğin kendisinin ticari bir ücreti genellikle bulunmamaktadır, ancak yayın hakları kısıtlamaları olabilir.

Kaynaklar

Altıntoprak, A. E., Evren, E. C., Aydemir, Ö., Eslek, A. Y., Can, Y., Mutlu, E. ve Coşkunol, H. (2015). Klinik Opiyat Yoksunluk Ölçeği (Clinical Opiate Withdrawal Scale-COWS) Türkçe Sürümünün Güvenilirliği ve Geçerliliği. *Nöropsikiyatri Arşivi*, 52(1), 89-94.

Orijinal makaleye ait PDF dosyası, aşağıdaki linkten indirilebilir:

<http://www.noropsikiyatriarsivi.com/sayilar/428/buyuk/89-94.pdf>

Wesson, D. R., & Ling, W. (2003). The Clinical Opiate Withdrawal Scale (COWS). Journal of Psychoactive Drugs, 35(2), 253-259. (Orijinal ölçeğin referansı).

Klinik Opiyat Yoksunluk Ölçeği Maddeleri

ÖNEMLİ: Bu ölçeğin maddeleri, sağlanan kaynak içeriğinde yer almamaktadır. Maddelerin tam listesi için Altıntoprak vd. (2015) çalışmasına başvurulması gerekmektedir. Orijinal COWS ölçeği tipik olarak aşağıdaki semptomları ölçen 11 maddeden oluşur:

Nabız hızı (kalp atış hızı)

Terleme

Gözyaş akıntısı (lakrimasyon) veya burun akıntısı (rinore)

Pupil büyüklüğü (miyozis/midriyazis)

Kemik ve eklem ağrısı

Tüylerin diken diken olması (piloereksiyon)

Titreme/seirme

Anksiyete veya sinirlilik

Gastrointestinal rahatsızlık (bulantı, kusma, ishal)

Esansiyel tremor (titreme)

Huzursuzluk/Ajitasyon